

Deres ref:
Vår ref: 2021/29511
Dato: 03.03.2021
Org.nr: 985 399 077

HØRING

- FORSLAG TIL NY FORSKRIFT SOM UTFYLLER DYREHELSE-FORSKRIFTEN MED BESTEMMELSER OM LANDDYRANLEGG OG RUGERIER OG SPORBARHET AV LANDDYR OG RUGE EGG (LANDDYRSPORBARHETS-FORSKRIFTEN)

På vegne av Landbruks- og matdepartementet gjennomfører Mattilsynet nå høring av utkast til ny forskrift som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om landdyranlegg og rugerier og sporbarhet av landdyr og rugeegg (landdyrsporbarhetsforskriften).

Hovedinnhold i forskriftsutkastet

Forskriften utfyller bestemmelser i kommende forskrift om dyrehelse, som gjennomfører dyrehelseforordning (EU) 2016/429, og gjelder:

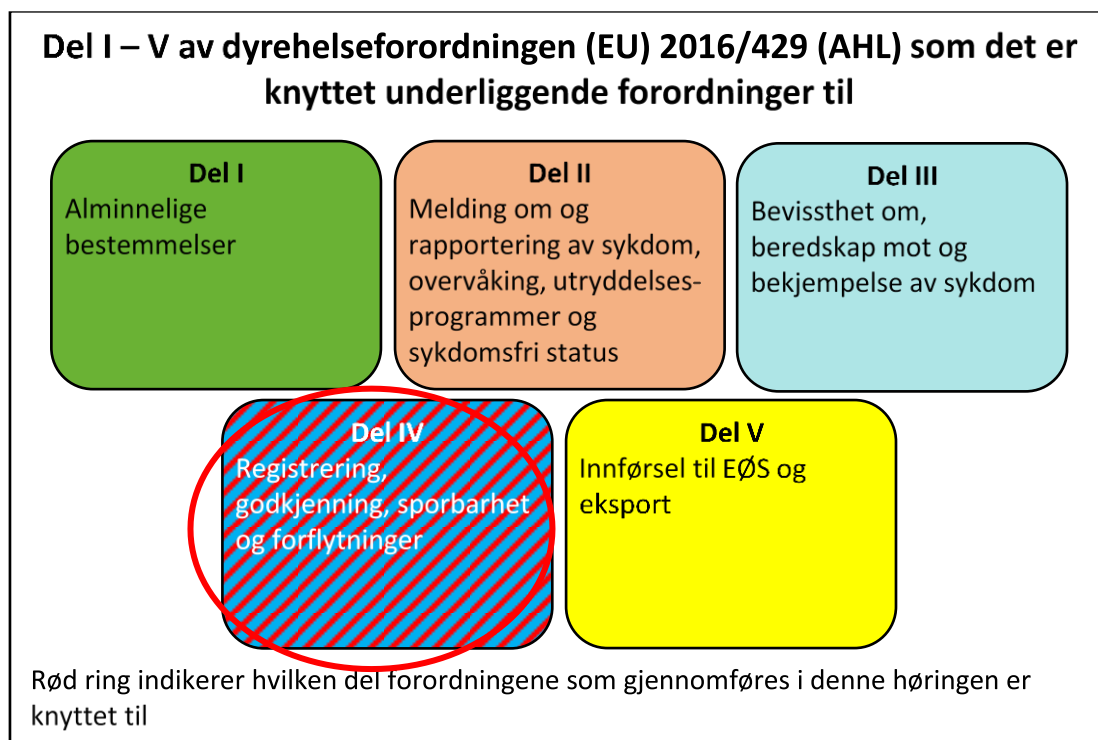
- Registrering av transportører av hunder, katter, ildere eller fjørfe mellom Norge og andre EØS-stater.
- Godkjenning av anlegg for oppsamling av hov- og kloddyr eller fjørfe, rugerier, anlegg som holder fjørfe, oppsamlingsanlegg og dyreinternater for hunder, katter eller ildere, kontrollstasjoner, miljømessig isolerte anlegg for produksjon av humler, karantenestasjoner og lukkede anlegg.
- Registre over anlegg som holder landdyr, rugerier, landdyrtransportører og driftsansvarlige som gjennomfører oppsamling av landdyr uavhengig av et anlegg.
- Registerføringsforpliktelser for driftsansvarlige for anlegg som holder landdyr eller rugerier, landdyrtransportører og driftsansvarlige som gjennomfører oppsamling av landdyr uavhengig av et anlegg.
- Sporbarhet av storfe, sauer, geiter, svin, hestedyr, kamelider, hjortedyr, fugler i fangenskap, rugeegg og landdyr i omreisende sirkus og dyreforestillinger.

Bakgrunn for forslaget

Forslag til ny dyrehelseforskrift, som gjennomfører basisrettsakten forordning (EU) 2016/429 (dyrehelseforordningen), ble sendt på høring med høringsfrist 20. mars 2020. Høringsutkastet ligger på Mattilsynet sine hjemmesider, også etter høringsfristens utløp, se lenke:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyrehelseregelverk_2021/

Dyrehelseforordningen stiller blant annet krav om registrering eller godkjenning av anlegg som holder landdyr (landdyranlegg), rugerier og visse driftsansvarlige, samt krav til registerføring og registre. Dyrehelseforordningen stiller også krav til sporbarhet av holdte landdyr og avlsmateriale, inkludert rugeegg. Samtidig gir dyrehelseforordningen Kommisjonen myndighet til å utarbeide underliggende regelverk, som utfyller dyrehelseforordningen.

Forslaget til ny landdyrsporbarhetsforskrift bygger på utfyllende bestemmelser til dyrehelseforordningen del IV, avdeling I, kapitlene 1 (registrering, godkjenning, registerføring og registre) og 2 (sporbarhetskrav til holdte landdyr og avlsmateriale). Det er:

- Kommisjonens delegerede forordning (EU) 2019/2035 av 28. juni 2019 om utfyllende bestemmelser til Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 når det gjelder regler for anlegg, som holder landdyr, og rugerier og sporbarhet av visse holdte landdyr og rugeegg.
- Kommisjonens delegerede forordning (EU) 2020/1625 av 25. august 2020 om endring av delegerede forordning (EU) 2019/2035 om utfyllende bestemmelser til Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 når det gjelder regler for anlegg, som holder landdyr, og rugerier og sporbarhet av visse holdte landdyr og rugeegg.
- Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) .../... om fastsettelse av regler for gjennomføring av Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 når det gjelder sporbarhet av visse holdte landdyr (SANTE/7292/2020).
- Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) .../... om fastsettelse av regler for gjennomføring av Europaparlamentets og Rådets forordninger (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 og (EU) 2019/6 når det gjelder identifikasjon og registrering av hestedyr og fastsettelse av en modell for identifikasjonsdokument til disse dyrene (SANTE/7004/2019).

Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å gjennomføre regelverk som tas inn i avtalen. Forordninger skal gjennomføres ordrett for å sikre lik gjennomføring i EØS. Det er derfor ikke mulig å påvirke det materielle innholdet i forordningene som gjennomføres i forskriften som høres da de enten er fastsatt (forordningene (EU) 2019/2035 og 2020/1625) eller nærmest er ferdigstilt av Kommisjonen (SANTE/7292/2020 og SANTE/7004/2019). De to sistnevnte forordningene blir ventelig vedtatt og publisert i EU i nær framtid. Norske innspill har blitt gitt i forbindelse med utarbeidelsen av forordningene, i arbeids- og ekspertgruppemøter i regi av Kommisjonen.

Høringen gjennomføres i hovedsak for å informere brukerne om innholdet i det nye dyrehelseregelverket, samt å vise hvordan forordningene juridisk og teknisk er foreslått gjennomført til norsk rett.

Mattilsynet vil ikke kommentere alle bestemmelsene i forordningene, kun de vi mener er viktige og endrede bestemmelser. For å få en fullstendig oversikt over det nye regelverket bør forordningene leses sammen med høringsbrevet.

De fire forordningene som gjennomføres er vedlagt høringsbrevet. Forordningene (EU) 2019/2035 og 2020/1625 er på dansk da norsk oversettelse ikke foreligger pr. i dag. SANTE/7292/2020 og SANTE/7004/2019 er på engelsk da de ikke finnes på andre språk pr. i dag. Dersom forskriftsutkastets bestemmelser ikke synes å samsvare med dette regelverket, ønsker vi at høringsinstansene påpeker dette.

I tillegg til de fire forordningene som høres nå, er det aktuelt å gjennomføre ytterligere en forordning i denne forskriften. Det er Kommisjonens delegerte forordning (EU) .../... om endring av delegert forordning (EU) 2019/2035 om utfyllende bestemmelser til Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 når det gjelder regler for anlegg, som holder landdyr, og rugerier og sporbarhet av visse holdte landdyr og rugeegg (SANTE/7232/2020). Denne forordningen er for tiden under arbeid i EU. Et foreløpig utkast på engelsk vedlegges høringen her kun til orientering. Forordningen er ikke på høring nå, men vil bli hørt senere når den er ferdigstilt og fastsatt i EU.

Dyrehelseforordningen og de underliggende forordningene opphever en rekke EØS-relevante rettsakter. Dette medfører at mange norske forskrifter også må oppheves, helt eller delvis. Dette vil bli hørt senere. Eventuelle nasjonale bestemmelser der forordningene gir handlingsrom for dette, vil også bli hørt senere.

Innholdet i forskriftsutkastet

Hvem forskriften retter seg mot

Forskriften omfatter bestemmelser som retter seg mot:

- transportører av hunder, katter ildere eller fjørfe mellom Norge og andre EØS-stater,
- driftsansvarlige for alle registrerte eller godkjente landdyranlegg,
- driftsansvarlige som gjennomfører oppsamling av hov- eller klovdyr eller fjørfe uavhengig av et anlegg,
- driftsansvarlige for rugerier,
- driftsansvarlige som holder storfe, sauer, geiter, svin, hestedyr, hunder, katter, ildere, kamelider, hjortedyr eller fugler av papegøyefamilien,
- fabrikanter av identifikasjonsmerker til landdyr,
- organer som utsteder identifikasjonsdokumenter til dyr av hestefamilien, og
- Mattilsynet

Tittelen

Med tittelen «Forskrift som utfyller dyrehelseforskriften med bestemmelser om landdyranlegg og rugerier og sporbarhet av landdyr og rugeegg» forsøker vi å reflektere hovedinnholdet i forskriften. Samtidig forsøker vi å tilkjenne sammenhengen mellom denne forskriften og den kommende dyrehelseforskriften, som gjennomfører dyrehelseforordningen. Tittelen er nokså lang. Derfor kan det være hensiktsmessig med en korttittel i tillegg, forslagsvis «landdyrsporbarhetsforskriften».

§ 1 Saklig virkeområde

Paragrafen angir forskriftens saklige virkeområde. Bestemmelsene søker å reflektere hovedinnholdet i forordningene som gjennomføres i forskriften. Hensikten med bestemmelsene er å gjøre det lett for brukerne å identifisere hva forskriften gjelder, noe det kan være vanskelig å få oversikt over for forskrifter som gjennomfører forordninger.

Merk at forskriftens saklige virkeområde er snevrere enn det saklige virkeområdet for forordning (EU) 2019/2035 ved at det ikke omfatter registreringsforpliktelser for transportører som transporterer hunder, katter ildere eller fjørfe fra Norge til tredjestater. Dette er nærmere forklart i kommentarene til § 3.

§ 2 Stedlig virkeområde

I høringen ble det foreslått at den nye dyrehelseforskriften, som skal gjennomføre dyrehelseforordningen, får samme stedlige virkeområde som matloven § 3 første ledd. Dyrehelseforskriften vil i så fall gjelde for norsk land- og sjøterritorium, på norske luft- og sjøfartøyer og innretninger på norsk kontinentalsokkel. Derimot vil den ikke gjelde for Svalbard, Jan Mayen, bilandene, Norges økonomiske sone eller det åpne hav.

Svalbard er ikke en del av EØS-avtalen, jf. EØS-avtalens protokoll 40 og EØS-loven § 6. Når Mattilsynet utarbeider forskriftene som skal gjennomføre de underliggende rettsaktene til dyrehelseforordningen, vurderer vi om det er grunner til at det stedlige virkeområdet for den enkelte forskrift likevel bør utvides til å omfatte Svalbard. Vurderingen er at det ikke er relevant å gjøre dette for forskriften som skal gjennomføre forordning (EU) 2019/2035. Det er fordi det i liten eller ingen grad holdes landdyr av arter som omfattes av forordningen på Svalbard. Unntaket er hunder. Så lenge Svalbard ikke er listet som et område utenfor EØS det er tillatt å importere hunder fra på kommersiell basis, er det likevel ikke relevant å gjøre forordningens registreringsforpliktelser for transportører av hunder gjeldende for transportører på Svalbard. Spørsmålet kan vurderes på nytt dersom kommersiell import av hunder fra Svalbard blir tillatt i framtida. Dersom kommersiell import av hunder fra Svalbard skulle bli tillatt i framtida, vil krav om merking av dyrene bli ivarettatt av den nye dyrehelseimportforskriften, som skal gjennomføre forordning (EU) 2020/692 og var på høring med høringsfrist 20. august 2020:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyreheseregulverk_2021/forslag_til_forskrift_om_dyrehesemessige_krav_ved_import_av_fra_tredjestater.39018). Følgelig er det heller ikke relevant å gjøre sporbarhetskravene til hunder i forordning (EU) 2019/2035, som gjelder for forflytning mellom EØS-stater, gjeldende for hunder fra Svalbard.

Vi foreslår at forskriften som skal gjennomføre forordning (EU) 2019/2035 får samme stedlig virkeområde som opprinnelig hørt for forskriften som gjennomfører dyrehelseforordningen, dvs. at forskriften skal gjelde for norsk land- og sjøterritorium, på norske luft- og sjøfartøyer og innretninger på norsk kontinentalsokkel.

§ 3 Krav til registrering, godkjenning, registerføring, registre og sporbarhet

Paragrafen gjennomfører forordning (EU) 2019/2035 som endret ved forordning (EU) 2020/1625 og med tilpasninger som følger av EØS-avtalen. Merk at det i tillegg er aktuelt å gjennomføre endringsforordning SANTE/7232/2020 i denne paragrafen. Dette vil imidlertid bli hørt på et senere tidspunkt.

Paragraftittelen er utformet for å reflektere hovedinnholdet i forordning (EU) 2019/2035. Hensikten er å gjøre det lett for brukerne å identifisere hva forordningen har bestemmelser om.

Forordningen har fire deler og tre vedlegg.

Del I angir forordningens formål og virkeområde og definerer sentrale ord og begreper som brukes i teksten.

Del II, avsnitt I, kapittel 1 fastsetter registreringsforpliktelser for transportører som transporterer holdte hunder, katter, ildere eller fjørfe mellom EØS-statene eller mellom en EØS-stat og en tredjestat. Fra før av finnes det liknende registreringsforpliktelser for transportører av holdte hov- og klovdyr i dyrehelseforordningen. Merk imidlertid at EØS-avtalen ikke omfatter eksport av dyr til tredjestater. Derfor vil registreringsforpliktelsene likevel ikke gjelde norske transportører av hunder, katter, ildere eller fjørfe til tredjestater. Dersom forpliktelsene skal gjøres gjeldende for dem, må dette fastsettes i form av en nasjonal bestemmelse som eventuelt høres senere. I denne høringen ber vi om høringsinstansenes syn på om registreringsforpliktelsene bør gjøres gjeldende for norske transportører av hunder, katter, ildere eller fjørfe til tredjestater. Videre er det verdt å merke seg at personer som har med kjæledyrene sine på reise ikke faller inn under transportørbegrepet. Registreringsforpliktelsene gjelder derfor heller ikke for dem. Transportselskaper som transporterer personer blir heller ikke omfattet av registreringsforpliktelsene, selv om personene som transporteres har dyr i sin varetekt. Det er først når transportselskaper frakter egne dyr eller dyr på vegne av andre at de blir registreringspliktige transportører. Transportører, som er registreringspliktige etter denne forordningen, kan i tillegg være godkjenningspliktige etter transportforordning (EU) nr. 1/2005, som er gjennomført i forskrift om næringsmessig transport av dyr¹. Det er likevel ikke helt sammenfallende hvilke transportører som er registreringspliktige etter denne forordningen og hvilke som er godkjenningspliktige etter transportforordningen.

Del II, avsnitt I, kapittel 2 fastsetter unntak fra dyrehelseforordningens krav om godkjenning av anlegg for oppsamling av hov- og klovdyr og rugerier. Anlegg som unntas, er anlegg for oppsamling av hestedyr dersom dyrene samles opp for bestemte formål. Unntatt blir også rugerier med fugler i fangenskap.

Videre fastsetter dette kapittelet vilkår for godkjenning av anlegg for oppsamling av hov- og klovdyr. Vilkårene er nærmere spesifisert i vedlegg I del 1. Merk at disse til dels er strengere enn vilkårene for godkjenning av anlegg for oppsamling av storfe, sauer, geiter eller svin etter gjeldende forskrifter om dyrehelsemessige betingelser for inn- og utførsel av disse artene^{2, 3, 4}.

Kapittelet fastsetter også vilkår for godkjenning av oppsamlingsanlegg for fjørfe. Vilkårene er nærmere spesifisert i vedlegg I del 2. Dette er helt nye bestemmelser.

Videre fastsetter kapittelet vilkår for godkjenning av rugerier og fjørfeanlegg. Vilkårene for godkjenning av rugerier er nærmere spesifisert i vedlegg I del 3 og vedlegg II del 1 og 2. Vilkårene for godkjenning av fjørfeanlegg er nærmere spesifisert i vedlegg I del 4 og vedlegg II del 2. Merk at vilkårene til dels er strengere enn vilkårene for godkjenning (sertifisering) av rugerier og fjørfeanlegg etter gjeldende forskrift om sertifisering av fjørfevirksomheter⁵.

Del II, avsnitt I, kapittel 3 fastsetter krav om og vilkår for godkjenning av oppsamlingsanlegg og dyreinternater for hunder, katter eller ildere, kontrollstasjoner og isolerte produksjonsanlegg med humler. Vilkårene er nærmere spesifisert i vedlegg I del 5, del 6 og del 7. Dette er nye bestemmelser.

Kapittelet fastsetter i tillegg krav om og vilkår for godkjenning og drift av karantenestasjoner for andre landdyr enn primater. Vilkårene er nærmere spesifisert i vedlegg I del 8. Disse viderefører i stor grad bestemmelser om godkjenning og drift av karantenefasiliteter og -stasjoner i forbindelse med import av fugler fra tredjestater etter gjeldende forskrift om handel med dyr⁶. Det nye er særlig at bestemmelsene utvides og tilpasses slik at de gjelder karantenestasjoner for flere landdyrarter.

Del II, avsnitt I, kapittel 4 fastsetter vilkår for godkjenning og drift av lukkede anlegg. Vilkårene er nærmere spesifisert i vedlegg I del 9 og viderefører hovedsakelig vilkår for godkjenning og drift av organer, institutter eller stasjoner, som nå finnes i gjeldende forskrift om handel med dyr.

¹ Forskrift 8. februar 2012 nr. 139 om næringsmessig transport av dyr

² Forskrift 25. mars 2002 nr. 305 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av storfe

³ Forskrift 14. mars 2005 nr. 232 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av småfe

⁴ Forskrift 25. mars 2002 nr. 304 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av svin

⁵ Forskrift 18. november 1994 nr. 1020 om sertifisering av fjørfevirksomheter

⁶ Forskrift 20. februar 1998 nr. 484 om dyrehelsemessige vilkår for import og eksport av levende dyr, sæd, egg og embryo (forskrift om handel med dyr)

Del II, avsnitt II, kapitlene 1 og 2 fastsetter hvilke opplysninger Mattilsynet skal inkludere i sine registre over:

- registrerte anlegg, som holder landdyr, og rugerier,
- registrerte transportører av hov- og kloddyr, hunder, katter, ildere eller fjørfe,
- registrerte driftsansvarlige som gjennomfører oppsamling av hov- og kloddyr eller fjørfe uavhengig av et anlegg, og
- anlegg som er godkjent etter del II, avsnitt I, kapitlene 2, 3 og 4.

Del II, avsnitt III, kapittel 1 fastsetter bestemmelser om hvilke opplysninger de driftsansvarlige skal føre i registrene for alle registrerte eller godkjente anlegg som holder landdyr. I tillegg fastsetter kapitlet spesielle bestemmelser om føring av registre for:

- anlegg som holder storfe, sauer, geiter, svin, dyr av hestefamilien, fjørfe, fugler i fangenskap, hunder, katter, ildere eller honningbier,
- omreisende sirkus eller dyrenummer,
- godkjente dyreinternater for hunder, katter og ildere,
- godkjente kontrollstasjoner,
- godkjente karantenestasjoner med andre holdte landdyr enn primater, og
- godkjente lukkede anlegg.

I noen tilfeller er det snakk om registreringsforpliktelser de driftsansvarlige allerede har etter nåværende dyrehelse- eller dyrevelferdsregelverk. I andre tilfeller får de driftsansvarlige helt nye registreringsforpliktelser. Et eksempel på driftsansvarlige som får nye registreringsforpliktelser, er personer som driver oppdrett av hunder, katter eller ildere for salg til andre.

Del II, avsnitt III, kapitlene 2, 3 og 4 fastsetter bestemmelser om:

- hvilke opplysninger driftsansvarlige for registrerte eller godkjente rugerier skal registrere for hver flokk,
- hvilke opplysninger registrerte transportører skal registrere for hvert transportmiddel som brukes til transport av holdte landdyr,
- hvilke opplysninger driftsansvarlige for registrerte eller godkjente anlegg for oppsamling av holdte hov- og kloddyr eller fjørfe skal registrere.
- hvilke opplysninger registrerte driftsansvarlige, som gjennomfører oppsamling av dyr uavhengig av et anlegg, skal registrere, og
- hvilke opplysninger driftsansvarlige for godkjente oppsamlingssteder for hunder, katter og ildere skal registrere.

Del III avsnitt I, sammen med vedlegg III, fastsetter bestemmelser om sporbarhet for storfe. Dette inkluderer krav til merking, elektronisk database og identifikasjonsdokumenter. Kravene viderefører i stor grad bestemmelser som i dag finnes i gjeldende forskrift om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt⁷.

Del III avsnitt II, sammen med vedlegg III, fastsetter bestemmelser om sporbarhet for sauer og geiter. Dette inkluderer krav til merking, elektronisk database og forflytningsdokumenter. Kravene viderefører i stor grad bestemmelser som nå finnes i gjeldende forskrift om merking, registrering og rapportering av småfe⁸.

En viktig endring er at det forskriftsfestes et mer omfattende krav om elektronisk merking av sauer. I tillegg til dyr som skal beholdes som livdyr, vil kravet om elektronisk merking omfatte dyr som skal slaktes før de er 12 måneder gamle, men f.eks. sendes på utmarksbeite før de skal slaktes. Det er i utgangspunktet bare sauer, som skal føres direkte fra anleggene de er født på til slakteri før de er 12 måneder gamle, som ikke trenger elektronisk merking. Etter søknad kan det i tillegg gis tillatelse til å merke sauer, som skal transporteres til slakteri etter å ha blitt føret opp på et annet anlegg enn det de er født på, med kun ett konvensjonelt øremerke eller merke på kodebeinet. Forutsetningene er at dyrene ikke skal flyttes til en annen EØS-stat og at de skal slaktes før de er 12 måneder gamle. Forordningen er ikke til hinder for at Norge, som har mindre enn 160 000 geiter, kan beholde sitt unntak fra kravet om elektronisk merking av geiter som ikke skal flyttes til andre EØS-stater.

⁷ Forskrift 9. juli 2010 nr. 1131 om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt

⁸ Forskrift 30. november 2005 nr. 1356 om merking, registrering og rapportering av småfe

Kravene til innholdet i forflytningsdokumenter blir endret og samlet sett noe enklere. Den viktigste forenklingen er trolig at den driftsansvarlige, som alternativ til å oppgi dyrenes individuelle identifikasjonskoder, kan oppgi fødselsanleggets registreringsnummer dersom dette går fram av dyrenes merker. Hvis Norge, på nasjonalt grunnlag, bestemmer at fødselsanleggets registreringsnummer skal inngå i dyrenes identifikasjonsnummer på tilsvarende måte som i dag, vil dette kunne spare de driftsansvarlige for arbeid med utfylling av forflytningsdokumenter.

Del III avsnitt III, sammen med vedlegg III, fastsetter bestemmelser om sporbarhet for svin. Dette inkluderer krav til merking, elektronisk database og forflytningsdokumenter. Merkekravene viderefører hovedregelen i nåværende forskrift om sporbarhet av svin⁹, som sier at dyrene skal merkes med et konvensjonelt øremerke eller en tatovering som inneholder fødselsanleggets registreringsnummer. Samtidig gir forordningen et nokså stort nasjonalt handlingsrom til å gi unntak fra denne hovedregelen. Eksempelvis gir artikkel 53 trolig rom for å videreføre muligheten til å tatovere slaktesvin med slakterileverandørnummer dersom det gjøres forbedringer i ordningen for å sikre sporbarheten av dyra. Nytt sammenliknet med nåværende forskrift, er at identifikasjonsmerker til svin må være godkjent av Mattilsynet. Sammen med dyrehelseforordningen innfører rettsakten dessuten et mer omfattende krav til transportdokument ved forflytning av svin internt i Norge.

Del III avsnitt IV, sammen med vedlegg III, fastsetter bestemmelser om sporbarhet for hestedyr. Dette inkluderer krav til merking, elektronisk database og identifikasjonsdokumenter. Kravene viderefører i stor grad bestemmelser som nå finnes i forskrift om identifikasjon av dyr av hestefamilien¹⁰. En endring er likevel at de injiserbare transponderne, samt andre typer av identifikasjonsmerker, som dyrene skal eller kan merkes med må være godkjent av Mattilsynet. Detaljerte bestemmelser om sporbarhet og identifisering av hestedyr gis i en egen forordning (SANTE/7004/2019) som gjennomføres i § 5 av forskriftsutkastet. Se nærmere omtale lenger ned i høringsbrevet.

Sammen med dyrehelseforordningen medfører forordningen at anlegget der hestedyret holdes permanent skal registrere identifikasjonsnummeret (UELN) til hestedyret. Driftsansvarlig for anlegget som holder hestedyr skal jevnlig rapportere UELN til hestedyrene som holdes permanent i anlegget til myndighetenes database (Nasjonalt Hesteregister). Disse bestemmelsene medfører derfor at Nasjonalt Hesteregister må utvides med opplysning om anlegg der hester holdes permanent.

Del III avsnitt V, sammen med vedlegg III, fastsetter bestemmelser om sporbarhet for hunder, katter, ildere, kamelider, hjortedyr, fugler i fangenskap og landdyr i omreisende sirkus og dyreforestillinger.

Bestemmelsene for hunder, katter og ildere gjelder kun dyr som flyttes til en annen EØS-stat i andre enn ikke-kommersielle hensikter. De omfatter krav om merking og identifikasjonsdokument. Det er hovedsakelig videreføring av krav som nå følger av forskrift om handel med dyr¹¹. Den viktigste endringen er at det ikke lenger blir tillatt at dyrene i visse tilfeller kan være merket med tatovering. Heretter må alle være merket med injiserbar transponder.

Bestemmelsene for kamelider og hjortedyr omfatter krav om merking av dyrene. Dette har det ikke vært harmoniserte krav om tidligere, men Norge har hatt nasjonale krav i mange år. De nye kravene blir strengere enn de som nå følger av forskrift om merking og registrering av lamadyr og oppdrettshjort¹², men samtidig mer fleksible med hensyn til hvilke merketyper og -metoder som kan benyttes. Driftsansvarlige for reinsdyr unntas fra hovedregelen om å merke dyrene med konvensjonelt øremerke, injiserbar transponder eller tatovering. De kan isteden merke dyrene etter en alternativ metode som er godkjent av norske myndigheter. Ventelig vil merking med tradisjonelt reinmerke etter reindriften¹³ kunne anses som godkjent alternativ metode. Det pågår ellers et

⁹ Forskrift 10. mai 2011 nr. 482 om sporbarhet av svin

¹⁰ Forskrift 28. april 2010 nr. 631 om identifikasjon av dyr av hestefamilien

¹¹ Forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige vilkår for import og eksport av levende dyr, sæd, egg og embryo (forskrift om handel med dyr)

¹² Forskrift 3. september 2002 nr. 970 om merking og registrering av lamadyr og oppdrettshjort

¹³ Lov 15. juni 2007 nr. 40 om reindrift (reindriften)

arbeid med merking av rein i Landbruks- og matdepartementets regi, som kan få betydning for hvilke metoder som kan godkjennes.

Bestemmelsene for fugler i fangenskap gjelder kun fugler som skal flyttes til andre EØS-stater. Kravene omfatter merking av fuglene og er helt nye. SANTE/7232/2020, som er under arbeid, vil ventelig erstatte kravet om at fuglene skal merkes med identifikasjonskode med krav om at fuglene skal merkes med alfanumerisk kode.

Bestemmelsene for landdyr i omreisende sirkus og dyreforestillinger gjelder kun dyr som skal flyttes til en annen EØS-stat. Det er hovedsakelig snakk om videreføring av krav som nå følger av forskrift om krav til dyrehelse ved forflytning av sirkusdyr innenfor EØS¹⁴. Det er krav at myndighetene skal utstede to typer av dokumenter for dyrene. Det er forflytningsdokument og identifikasjonsdokumenter. Forflytningsdokumentet tilsvarer registeret over dyr i sirkuset/dyrenummeret som kreves etter dagens forskrift. Det er litt uklart om forflytningsdokument kreves for storfe, sauer, geiter, svin og hestedyr. Uklarheten oppstår fordi artikkel 77(1) viser til forflytningsdokument som omhandlet i dyrehelseforordningens artikkel 117(b). Artikkel 117 i dyrehelseforordningen omhandler nemlig identifikasjon av andre landdyr enn storfe, sauer, geiter, svin og hestedyr. Mattilsynets forståelse er likevel at forflytningsdokument skal utstedes for storfe, sauer, geiter, svin og hestedyr i sirkuset eller dyrenummeret. Det er fordi de ikke er unntatt fra kravet i artikkel 77(1), samt at artikkel 77(2)(f) sier at identifikasjonskodene til dyr av disse artene skal oppgis i forflytningsdokumentet. De eneste landdyrene i sirkus og dyreforestillinger det ikke skal utstedes forflytningsdokument for, er haredyr, gnagere, honningbier og humler. Dette går klart fram av artikkel 77(1) og er en forenkling sammenliknet med dagens forskrift.

Det er også litt uklart om identifikasjonsdokumenter skal utstedes for storfe, sauer, geiter og dyr av hestefamilien. Det er fordi artikkel 78(1) viser til identifikasjonsdokument som omhandlet i dyrehelseforordningens artikkel 117(b). Artikkel 117 i dyrehelseforordningen omhandler nemlig identifikasjon av andre landdyr enn storfe, sauer, geiter, svin og hestedyr. Mattilsynets forståelse er likevel at identifikasjonsdokument skal utstedes for storfe, sauer, geiter og svin i sirkuset eller dyrenummeret. Det er fordi de ikke er unntatt fra kravet i artikkel 78(1), samt at artikkel 78(2)(c) krever at identifikasjonskodene til dyr av disse artene skal oppgis i identifikasjonsdokumentene. Det er ikke nytt at storfe, sauer, geiter og svin i sirkus og dyreforestillinger skal ha spesielle identifikasjonsdokumenter. Dette gjelder også etter dagens forskrift. For hestedyr oppstår uklarheten også fordi disse er unntatt fra kravet i artikkel 78(1). Derimot er hestedyr i sirkus og dyreforestillinger ikke unntatt fra kravet om identifikasjonsdokument i dyrehelseforordningen artikkel 114(c). Mattilsynets kommer derfor til at det ikke skal utstedes spesielle identifikasjonsdokumenter for hestedyr i sirkus eller dyreforestillinger. Dyrene skal ha samme type identifikasjonsdokumenter som andre hestedyr, såkalte hestepass. Dette gjelder også etter dagens forskrift. Tilsvarende resonnement gjelder for hunder, katter og ildere. Artikkel 78(1) tilsier at det ikke skal utstedes identifikasjonsdokument for dem. Derimot er hunder, katter og ildere i sirkus og dyreforestillinger ikke unntatt fra kravet om identifikasjonsdokument etter verken artiklene 71 - 72 (gjelder for kommersiell forflytning) eller gjeldende kjæledyrforskrift¹⁵ (gjelder for ikke-kommersiell forflytning). Mattilsynet kommer derfor til at det ikke skal utstedes spesielle identifikasjonsdokumenter for hunder, katter og ildere i sirkus og dyreforestillinger. De skal ha samme type identifikasjonsdokument som andre hunder, katter og ildere, såkalte «kjæledyrpass». Dette gjelder også etter dagens forskrift. Fugler er også unntatt fra kravet om identifikasjonsdokument etter artikkel 78(1). For fugler gjelder imidlertid kravet om identifikasjonsdokument etter artikkel 79. De eneste landdyrene i sirkus og dyreforestillinger det i realiteten ikke skal utstedes identifikasjonsdokumenter for, er haredyr og gnagere. Dette er en forenkling sammenliknet med dagens forskrift. Når det ikke skal utstedes identifikasjonsdokument for hestedyr, hunder, katter, ildere eller fugler etter artikkel 78(1), beror det trolig på en feil at det i artikkel 78(2)(c) er referert til bestemmelser om identifikasjon av slike dyr. Mattilsynet har gjort Kommisjonen oppmerksom på hvordan vi tolker bestemmelsene i artiklene 77 og 78 og fått tilbakemelding om at tolkningen trolig er rett.

¹⁴ Forskrift 10. august 2007 nr. 955 om krav til dyrehelse ved forflytning av sirkusdyr innenfor EØS

¹⁵ Forskrift 19. mai 2016 nr. 542 om ikke-kommersiell forflytning av kjæledyr (kjæledyrforskriften)

Del III avsnitt VI fastsetter sporbarhetskrav for rugeegg. Dette inkluderer krav til merking. Kravene kan tilsi at alle rugeegg skal merkes. Det forventes imidlertid at SANTE/7232/2020, som er under arbeid, vil presisere at det kun er rugeegg fra godkjente rugerier og fjørfeanlegg som skal merkes.

Del III avsnitt VII fastsetter bestemmelser om sporbarhet for storfe, sauer, geiter, svin, kamelider og hjortedyr som er innført til EØS fra tredjeland eller territorier utenfor EØS. De går ut på at den driftsansvarlige på første ankomststed skal sikre at dyr, som er innført på permanent basis, merkes som fastsatt for dyr født i vedkommende EØS-stat. Dette gjelder hvis dyrene har opprinnelse i en tredjestat. Har dyrene derimot opprinnelse i en EØS-stat, skal den driftsansvarlige sikre at de er merket som fastsatt for dyr fra EØS-opprinnelsesstaten. Disse bestemmelsene gjelder likevel ikke dersom dyrene skal flyttes til et slakteri og slaktes senest 5 dager etter innførsel.

Del IV fastsetter overgangsbestemmelser og avsluttende bestemmelser. Overgangsbestemmelsene innebærer at modellene for register over sirkusdyr og dyrepass for sirkusdyr, som finnes i nåværende regelverk fortsetter å gjelde til det blir fastsatt nye modeller. Videre sikrer overgangsbestemmelsene at nåværende frister for identifikasjon av hestedyr, nåværende regler om hestedyr som skal slaktes til konsum og registrering av medisinsk behandling, samt nåværende regler om form og innhold av hestepass fortsetter å gjelde til en dato som skal fastsettes i en ny rettsakt, dvs. SANTE/7004/2019. Overgangsbestemmelsene sikrer også at storfe, sauer, geiter, svin, hestedyr, kamelider, hjortedyr og fugler av papegøyefamilien, som er merket etter dagens regelverk, ikke må merkes på nytt når det nye regelverket trer i kraft.

§ 4 Krav til elektroniske databaser, dataoverføring, identifikasjonsmerker og merkefrister

Paragrafen gjennomfører forordning (EU) .../... om fastsettelse av regler for gjennomføring av Europaparlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 når det gjelder sporbarhet av visse holdte landdyr (SANTE/7292/2020).

Paragraftittelen er utformet for å reflektere hovedinnholdet i forordningen. Hensikten er å gjøre det lett for brukerne å identifisere hva forordningen har bestemmelser om.

Forordningen, som består av fire kapitler og to vedlegg, har bestemmelser om:

- Tidsfrister for overføring av informasjon fra driftsansvarlige til de elektroniske databasene for holdte storfe, sauer, geiter og svin.
- Enhetlig tilgang til data i de elektroniske databasene for holdte storfe, sauer, geiter og svin, samt tekniske spesifikasjoner og driftsmessige krav til slike databaser.
- Tekniske krav og metoder for utveksling av elektroniske data om storfe mellom EØS-statenes databaser, samt anerkjennelse av databasenes funksjonsdyktighet.
- Tekniske spesifikasjoner, format og utforming av identifikasjonsmerker til holdte storfe, sauer, geiter, svin, kamelider og hjortedyr.
- Tekniske krav til identifikasjonsmerker til fugler av papegøyefamilien.
- Tidsfrister for merking av holdte storfe, sauer, geiter, svin, kamelider og hjortedyr som blir født i eller innført til EØS.
- Konfigurasjon av identifikasjonskoden til holdte storfe, sauer, geiter, kamelider og hjortedyr.
- Fjerning, endring og erstatning av identifikasjonsmerker til storfe, sauer, geiter, svin, kamelider og hjortedyr, samt tidsfrister for dette.
- Overgangsbestemmelser om bruk av identifikasjonsmerker som er godkjent etter tidligere regelverk.

§ 5 Krav til identifikasjon av hestedyr

Paragrafen gjennomfører Komisjonens gjennomføringsforordning (EU) .../... om fastsettelse av regler for gjennomføring av Europaparlamentets og Rådets forordninger (EU) 2016/429, (EU) 2016/1012 og (EU) 2019/6 når det gjelder identifikasjon og registrering av hestedyr og fastsettelse av en modell for identifikasjonsdokument til disse dyrene (SANTE/7004/2019). Den er delt inn i fem deler og har fire vedlegg.

Del 1: Generelle bestemmelser

Forordningen gir bestemmelser om identifikasjon av hestedyr som er født og holdes permanent i EØS, samt hestedyr som importeres permanent til EØS fra tredjeland. Identifikasjon av hestedyr består som tidligere av registrering av opplysninger i en database, merking av hestedyret og utstedelse av et hestepass. Registrering av matkjedeinformasjon i databasen og hestepasset videreføres også.

Det innføres et nytt begrep «high-health equine animal» (topp-helse-hest) som defineres som hester med en dokumentert god helsetilstand. Denne gruppen hestedyr kan benytte seg av lettelser ved forflytninger innen EØS gitt i artikkel 92(2) i forordning (EU) 2020/688 som gjennomføres i landdyrforflytningsforskriften.

Del 2: Identifikasjonssystemet for hestedyr

Passutsteder: Ansvaret for passutstedelse legges kun til myndighetene, ikke myndigheter og stambokfører som i tidligere regelverk. Myndighetene kan delegeres ansvaret for passutstedelse til andre organer. Nåværende bestemmelse om at stambokfører har rett til å utstede hestepass for sin rase videreføres ikke.

Myndighetene skal publisere en liste over passutstedere med kontaktinformasjon på sin hjemmeside.

Databasen: Bestemmelsen om at myndighetene skal ha et nasjonalt hesteregister videreføres. Dersom passutstedelse delegeres til flere organer, kan det opprettes underliggende databaser som rapporterer til den sentrale databasen. Krav til databasens innhold, identifikasjonsopplysninger og matkjedeinformasjon, videreføres fra gjeldende regelverk. Likeledes videreføres krav og tidsfrister for hesteeier eller hesteholder til å rapportere disse opplysningene. Driftsansvarlig for hestehold, hesteeiere og hesteholdere skal ha gratis lesetilgang til hestens identifikasjonsnummer (UELN), mikrochipnummer og matkjedeinformasjon for hestedyr de har ansvar for.

Passutstedende organer skal gis lese- og skrive- og tilgang til databasen for å rapportere og utveksle identifikasjonsopplysninger. Slik lese- og skrive- og tilgang kan også gis til hesteeiere, hesteholdere og veterinærer for relevante deler av databasen forutsatt at datasikkerheten ivaretas. På forespørsel skal myndigheter i EØS-stater utveksle identifikasjonsopplysninger i et bestemt format.

Hestens identifikasjonsnummer: UELN systemet videreføres som system for tildeling av unike identifikasjonsnummer til hestedyr. De tre første sifrene i nummeret angir landet der hestedyret er født og hestepasset er utstedt, mens de tre neste sifrene angir databasen der hestedyret er registrert. De siste 9 sifrene i nummeret er det unike for individet.

Identifikasjonsmerker: Det nye regelverket viderefører at hestedyr som hovedregel skal merkes med mikrochip. Merking med øremerker, fotbånd og alternative merkemethoder kan tillates i visse tilfeller. Det stilles flere tekniske krav til identifikasjonsmerkene enn i tidligere regelverk.

Identifikasjonsmerke skal påføres hestedyret samtidig med eller like før utstedelsen av hestepasset. Føll under 6 måneder, som skal forflyttes sammen med hoppa som «føll ved foten» til en annen EØS-stat, skal påføres identifikasjonsmerke før forflytningen for å kunne knyttes til helsesertifikatet. Dersom mikrochip slutter å virke, eller annet identifikasjonsmerke går tapt, skal hestedyret merkes med et nytt unikt merke og dette påføres hestepasset.

Hestepasset: Tekniske krav til hestepasset videreføres. Det samme gjelder innhold og format, men her gjøres det enkelte justeringer. Ny modell av hestepasset er gitt i vedlegg II av forordningen. Merk at gjeldende modell av hestepasset kan benyttes ved utstedelse av nye hestepass fram til 27. januar 2022.

Nytt er at det gis et tydelig valg mellom to ulike formater av hestepasset. Standardformatet inneholder kun identifikasjonsopplysninger, matkjedeinformasjon og dokumentasjon av topp-helse-hest (avsnitt I, II og III). Utvidet format inneholder i tillegg avlsinformasjon, eieropplysninger, registrering av id-kontroll, vaksinasjonsbevis, laboratorieresultater og informasjon om kastanjer (avsnitt IV-X).

Frist for søknad om og utstedelse av hestepasset videreføres. Hestepasset skal utstedes i det landet der hestedyret er født. Hestedyret skal ikke permanent forlate anlegget der det er født før hestepasset er utstedt.

Hesteeiers eller hesteholders ansvar for å holde opplysninger i hestepasset oppdatert til enhver tid videreføres. Likeledes videreføres kravet om å sende inn hestepasset for oppdatering dersom identitetsopplysninger endres. Bestemmelsene om midlertidig identifikasjonsdokument, samt utstedelse av duplikat- og erstatningshestepass videreføres.

«Topp-helse-hester»: Status som «topp-helse-hest» stiller visse krav til anlegget der hesten holdes permanent og til hesten. Disse vilkårene er utarbeidet av Verdens Dyrehelseorganisasjon (OIE), International Federation for Equestrian Sports (FEI) og Kommisjonen. Etter søknad, skal myndighetene kontrollere om vilkårene oppfylles og vedlikeholdes. Dokumentasjon av statusen i avsnitt III av hestepasset, fylles ut av den nasjonale grenen av FEI. Statusen gir visse lettelsener når det gjelder forflytning av hesten til andre EØS-stater.

Hester permanent importert fra andre land: Bestemmelsene om at hestedyr som importeres permanent skal registreres i det nasjonale hesteregisteret videreføres. Hestedyr som importeres permanent fra tredjeland skal søke myndighetene eller passutsteder om anerkjennelse av hestepasset. Dersom det oppfyller kravene i denne forordningen skal det ansees som gyldig. I motsatt fall skal det utstedes et nytt duplikat- eller erstatningshestepass.

Del 3: Matkjedeinformasjon

Prinsippet om at alle hestedyr er definert som matproduserende dyr videreføres. Dersom hestedyret behandles med medisiner som ikke er godkjent til matproduserende dyr skal det tas permanent eller midlertidig ut av matkjeden. I de nye bestemmelsene er det kun behandlende veterinær eller myndighetene som kan ta hestedyret ut av matkjeden. Hesteeier eller hesteholders mulighet til å ta hestedyret ut av matkjeden fjernes.

Dokumentasjon av at hestedyret er tatt permanent eller midlertidig ut av matkjeden, gjøres som tidligere ved at behandlende veterinær eller myndighetene fyller ut avsnitt II av hestepasset.

Dersom behandlende veterinær tar hesten permanent ut av matkjeden skal veterinæren rapportere dette til databasen med samme frist som i gjeldende regelverk.

En ny bestemmelse sikrer dokumentasjon av at føll, som ennå ikke er identifisert og behandles med medisiner som ikke er godkjent for matproduserende dyr, tas permanent eller midlertidig ut av matkjeden. I slike tilfeller skal behandlende veterinær påføre føllet et identifikasjonsmerke og fylle ut et identifiseringsskjema før behandlingen tar til. Kopi av identifiseringsskjema sendes til myndighetene eller passutsteder slik at opplysningene registreres i databasen.

Del 4: Avlsinformasjon

Avsnitt III av hestepasset består av et avlssertifikat med informasjon fra stambokfører. Dersom hestedyret er stambokført, skal stambokfører fylle ut relevant informasjon i dette avsnittet. Del II av avlssertifikatet kan som alternativ legges ved hestepasset som et eget sertifikat, men da være påført hestens UELN.

Del 5: Overgangsordninger og avsluttende bestemmelser

Denne forordningen erstatter bestemmelsene i forordning (EU) 2015/262 som er gjennomført i forskrift om identifikasjon av dyr av hestefamilien. Den trer i kraft i EU 21. april 2021.

Ny modell av hestepasset med format og innhold er gitt i forordningens vedlegg II, men gjeldende modell kan benyttes ved utstedelse av nye hestepass fram til 27. januar 2022. Tidligere utstedte hestepass etter gjeldende bestemmelser skal ansees å være gyldige.

Vedlegg

I – Tekniske krav til mikrochip og andre identitetsmerker til hestedyr

II – Modell av hestepasset med format og innhold

III – Informasjon i smartcard

IV – Midlertidig identitetsdokument

§ 6 m.fl. Utfyllende nasjonale bestemmelser og nasjonale bestemmelser

Mattilsynet vil på et senere tidspunkt høre både utfyllende bestemmelser og rene nasjonale bestemmelser. Disse blir trolig tilføyd forskriften rett før standardbestemmelsene om tilsyn m.m. Nummereringen av paragrafene i forskriften og antall paragrafer vil trolig bli justert før fastsettelse uten å medføre materielle endringer.

§§ 7 til 9 Tilsyn og vedtak, straff og dispensasjon

§§ 7 til 9 er standardbestemmelser om tilsyn og vedtak, straff og dispensasjon.

§ 10 Overgangsbestemmelser

Det kan bli nødvendig med overgangsbestemmelser. Mattilsynet vil i så fall høre disse senere.

§ 11 Ikrafttredelse

Forskriften vil trolig gjelde i Norge fra 21. april 2021, dersom forordningene (EU) 2019/2035, 2020/1625 og SANTE/7292/2020 trer i kraft i EØS-avtalen fra denne datoen. Forskriften eller deler av forskriften vil tre i kraft senere om det blir forsinkelser med å ta forordningene inn i EØS-avtalen.

Nytt sammenliknet med gjeldende rett

De viktigste forskjellene mellom forordning (EU) 2019/2035 og nåværende bestemmelser er at forordningen:

- Utvider omfanget av transportører og landdyranlegg som skal registreres eller godkjennes av Mattilsynet.
- Pålegger flere driftsansvarlige for landdyr registreringsforpliktelser,
- Innfører krav om sporbarhet for flere landdyrarter.
- Åpner for at flere typer av identifikasjonsmerker kan godkjennes til bruk på holdte landdyr.
- Krever at driftsansvarlig for anlegg der hestedyr holdes permanent skal registrere hestedyrets UELN og jevnlig rapportere dette til myndighetene.

De viktigste forskjellene mellom SANTE/7292/2020 og nåværende bestemmelser er at forordningen fastsetter:

- Detaljerte tekniske krav for å sikre at opplysninger i de elektroniske databasene for storfe, sauer, geiter og svin kan utveksles mellom EØS-statene på et bestemt format.
- Tekniske spesifikasjoner og krav til formatet og utformingen av flere typer identifikasjonsmerker.
- Tidsfrister for merking av dyr av flere landdyrarter.
- Bestemmelser om konfigurasjon av identifikasjonskoden til dyr av flere landdyrarter.
- Bestemmelser om fjerning, endring og erstatning av identifikasjonsmerker til flere landdyrarter.

De viktigste forskjellene mellom SANTE/7004/2019 og nåværende bestemmelser er at forordningen fastsetter:

- At stambokfører ikke automatisk har rett til å utstede hestepass, men at myndighetene kan delegere passutstedelse til andre organer.
- Bestemmelser om «topp-helse-hest».
- At hesteeier eller hesteholder ikke kan ta hesten ut av matkjeden.
- Bestemmelser som sikrer at føll som ennå ikke har fått hestepass kan tas ut av matkjeden ved behandling.
- At hesteeier, hesteholder og driftsansvarlig for hesteholdet skal ha lesetilgang til visse opplysninger i databasen (Nasjonalt Hesteregister)
- Ny modell for hestepasset som må benyttes ved utstedelse av hestepass etter 27. januar 2022.

Oppbygning av forskriften

Det nye dyrehelseregelverket er et regelverk i flere nivåer, hvor dyrehelseforordningen har høyest rang. Forordningene som gjennomføres i denne forskriften er underliggende regelverk med utfyllende bestemmelser, som må leses og tolkes i sammenheng med bestemmelsene i dyrehelseforordningen. Ved eventuell motstrid mellom bestemmelser i dyrehelseforordningen og bestemmelser i underliggende regelverk, har bestemmelsene i dyrehelseforordningen forrang. Våre nasjonale bestemmelser vil ved eventuell motstrid med forordningene ha «lavest» rang, det følger av EØS-loven § 2 og matloven § 33, siste ledd.

Forslaget gjennomfører forordninger. Forordningsformen velges av EU i tilfeller hvor man har behov for at regelverket skal gjelde likelydende i hele EU, og hele EØS-området. Forordningene gjelder direkte i alle EUs medlemsland, men må gjøres til del av norsk rettsorden. På grunn av behovet for likelydende regelverk stiller EØS-avtalen strenge krav til gjennomføringen, nemlig at forordningen «som sådan gjøres til en del av avtalepartenes interne rettsorden», jf. EØS-avtalen art. 7. I Norge er «henvisningsteknikken» valgt for å ivareta dette kravet, se forskriftsforslaget § 3, § 4 og § 5. Dette innebærer at den forskriftsteksten som vedtas, fastsetter at vedkommende forordning, i EØS-tilpasset form, skal gjelde som forskrift, uten at teksten der EØS-tilpasningene er innarbeidet, formelt vedtas som forskrift.

Denne metoden innebærer at rettigheter og plikter ikke kan leses direkte ut av forskriften. Brukere må gå til selve forordningstekstene for å finne dem. For å lette tilgjengeligheten, er forordningstekstene lagt ved høringen her. I forbindelse med kunngjøring av forskriften, vil Mattilsynet sørge for at forordningstekstene også blir å finne i tilknytning til forskriften.

Utfyllende nasjonale og nasjonale bestemmelser

Som nevnt i høringen av den nye dyrehelseforskriften, som skal gjennomføre dyrehelseforordningen, vil Mattilsynet gjennomføre egne høringer av utfyllende bestemmelser som dyrehelseforordningen gir Norge og de andre EØS-statene hjemmel til å fastsette nasjonalt. Forordningene (EU) 2019/2035, SANTE/7292/2020 og SANTE/7004/2019, gir også norske myndigheter hjemmel til å fastsette nasjonale bestemmelser. Selv om høringen av de utfyllende nasjonale bestemmelsene vil komme senere, mener vi det er viktig å informere om det nasjonale handlingsrommet allerede i denne høringen.

Forordning (EU) 2019/2035, gir nasjonalt handlingsrom til å:

- Frita driftsansvarlige for lukkede anlegg og driftsansvarlige som holder storfe, sauer, geiter eller svin for kulturelle, historiske, rekreasjons, vitenskapelige eller idrettslige formål fra de vanlige kravene til identifikasjon av arten (*artiklene 39, 47 og 54*).
- Tillate driftsansvarlige, som holder storfe av raser som oppdrettes spesielt for tradisjonelle kulturarrangementer eller sportsbegivenheter, å identifisere dyrene med alternative merker eller å fjerne dyrets øremerker (*artikkel 40*).
- Tillate at ett av de konvensjonelle øremerkene til storfe skiftes ut med et elektronisk øremerke, vombolus eller injiserbar transponder (*artikkel 41*).
- Tillate at sauer og geiter kun merkes med konvensjonelle merker dersom dyretallet i landet ikke overstiger visse grenser og dyrene ikke skal flyttes til andre EØS-stater (*artikkel 48*).
- Gjøre unntak fra kravet om at dyrenes individuelle identifikasjonskoder eller registreringsnummeret til anlegget der dyrene er født skal være oppgitt i forflytningsdokumenter for sauer og geiter (*artikkel 51*).
- Gjøre unntak fra plikten til å identifisere svin som flyttes innenfor en forsyningskjede i vedkommende EØS-stat (*artikkel 53*).
- Tillate at den injiserbare transponderen, som hestedyr skal merkes med, skiftes ut med et konvensjonelt øremerke eller alternative metoder (*artikkel 59*).
- Fastsette hvilke delvis viltlevende populasjoner av hestedyr på deres område som kun omfattes av krav om merking hvis de fjernes fra populasjonen eller går over til å bli husdyr i fangenskap (*artikkel 60*).
- Tillate bruk av en forenklet metode for identifikasjon av hestedyr som skal flyttes til slakteri (*artikkel 61*).
- Godkjenne alternative metoder for identifikasjon av hestedyr (*artikkel 62*).

- Godkjenne alternative metoder for identifikasjon av rein (*artikkel 74*).

SANTE/7292/2020 gir nasjonalt handlingsrom til å:

- Fastsette tidsfrister for å overføre opplysninger om storfe, sauer, geiter og svin til de elektroniske databasene (*artikkel 3*).
- Godkjenne bruk av elektroniske øremerker til svin (*artikkel 9(4)*).
- Kreve tilleggtesting av elektroniske merker til storfe, sauer, geiter, svin, kamelider, hjortedyr og fugler av papegøyefamilien for å sikre at de fungerer under norske forhold (*artikkel 11(2)*).
- Fastsette tidsfrister for merking av storfe, sauer, geiter, kamelider og hjortedyr (*artiklene 13 - 17*).
- Tillate at identifikasjonsmerker fjernes eller endres (*artikkel 18*).
- Tillate at identifikasjonsmerker erstattes og fastsette tidsfrist for merking med erstatningsmerke (*artikkel 19*).
- Tillate bruk av identifikasjonsmerker til storfe, sauer, geiter og svin som er godkjent etter tidligere regelverk i en overgangsperiode (*artikkel 20*).
- Tillate tilleggsinformasjon på/i identifikasjonsmerker (*vedlegg II del 1*).

SANTE/7004/2019 gir nasjonalt handlingsrom til å:

- Fastsette nasjonalt krav om at ansvaret for identifisering av hestedyret ikke kan overføres fra hesteeier til hesteholder (*artikkel 3*).
- Fastsette nasjonalt krav om at eieropplysninger skal nedtegnes i hestepasset (*artikkel 29*).
- Åpne for at andre enn veterinær kan merke hesten med mikrochip og hvilken kompetanse disse skal ha (*artikkel 13*).
- Åpne for at foto av hestedyret kan erstatte konturdiagrammet i hestepasset (*artikkel 18*).
- Åpne for at behandlende veterinær plikter å rapportere direkte til myndighetene når veterinæren tar et hestedyr permanent ut av matkjeden (*artikkel 41*).

Endring eller oppheving av nåværende forskrifter

Dyrehelseforordningen og underliggende rettsakter opphever tidligere EØS-regelverk. Bestemmelser fra dette EØS-regelverket er gjennomført i en rekke ulike norske forskrifter. Gjennomføringen av dyrehelseforordningen med underliggende rettsakter medfører derfor at en rekke forskrifter helt eller delvis må oppheves.

Forskrifter, som helt eller delvis må oppheves med bakgrunn i forordningene som høres her, er:

- forskrift 18. november 1994 nr. 1020 om sertifisering av fjørfevirksomheter,
- forskrift 31. desember 1998 nr. 1484 om tilsyn og kontroll ved import og eksport av levende dyr, annet avlsmateriale og animalsk avfall innen EØS, og ved import av levende dyr fra tredjestater (§ 4 første ledd),
- forskrift 28. desember 2001 nr. 1616 om samhandel med levende fjørfe og rugeegg i EØS,
- forskrift 25. mars 2002 nr. 304 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av svin,
- forskrift 25. mars 2002 nr. 305 om dyrehelsemessige betingelser for innførsel og utførsel av storfe,
- forskrift 3. september 2002 nr. 970 om merking og registrering av lamadyr og oppdrettshjort,
- forskrift 20. februar 2004 nr. 464 om dyrehelsemessige vilkår for import og eksport av levende dyr, sæd, egg og embryo (forskrift om handel med dyr),
- forskrift 14. mars 2005 nr. 232 om dyrehelsemessige vilkår for innførsel og utførsel av småfe,
- forskrift 30. november 2005 nr. 1356 om merking, registrering og rapportering av småfe,
- forskrift 10. august 2007 nr. 955 om krav til dyrehelse ved forflytning av sirkusdyr innenfor EØS
- forskrift 23. april 2008 nr. 395 om krav til identifikator, avleser og prøvingslaboratorium ved elektronisk identifikasjon av småfe,
- forskrift 6. april 2009 nr. 416 om birøkt,
- forskrift 28. april 2010 nr. 631 om identifikasjon av dyr av hestefamilien,
- forskrift 9. juli 2010 nr. 1131 om sporbarhet og merking av storfe og storfekjøtt, og
- forskrift 10. mai 2011 nr. 482 om sporbarhet av svin.

Eventuelle bestemmelser i de overnevnte forskriftene, som Mattilsynet vil foreslå å videreføre, samt nasjonale eller utfyllende nasjonale bestemmelser og endring eller oppheving av overnevnte forskrifter, vil bli hørt på et senere tidspunkt (høring nr. 2). Når høring nr. 2 er avsluttet, vil bestemmelsene som gjennomfører forordningene (EU) 2035/2019 m/endringer, SANTE/7292/2020 og SANTE/7004/2019, samt nasjonale og utfyllende nasjonale bestemmelser bli satt sammen i et i endelig utkast til forskrift om landdyranlegg og rugerier og sporbarhet av landdyr og rugeegg, som utfyller bestemmelser i dyrehelseforskriften (sporbarhetsforskriften for landdyr og rugeegg). Når dyrehelseforordningen og alt det underliggende regelverket er hørt, vil all endring eller oppheving av overnevnte forskrifter sannsynligvis bli samlet i én endringsforskrift.

Endring av en rekke andre forskrifter, som følge av at tidligere EØS-regelverk oppheves, blir også behandlet i høringer av andre rettsakter under den nye dyrehelseforordningen. Mattilsynet må se alle forskriftene som gjennomfører rettsaktene under den nye dyrehelseforordningen i sammenheng etter at høringene er ferdige. Det kan tenkes at det må gjøres mindre tekniske endringer i forskriftene for å sikre at de er mest mulig enhetlig utformet.

Tilgrensende regelverk/forvaltningsområder

Tilgrensende regelverk for denne forskriften blir i første rekke den nye dyrehelseforskriften som skal gjennomføre dyrehelseforordningen i norsk rett. Denne forskriften vil utfylle og gjelde i tillegg til den nye dyrehelseforskriften. Denne forskriften har også nær tilknytning til den foreslåtte landdyrforflytningsforskriften, da den siste nevnte forskriften krever at kravene i registrerings- og sporbarhetsreglene er oppfylt. Tilgrensende regelverk og forvaltningsområder blir ellers som beskrevet for den nye dyrehelseforskriften, jf. Mattilsynets høringsbrev som lenket til på side 2.

Konsekvensutredning

Kostnadsvirkningene av forordningene er beregnet så langt det er mulig. Deler av det nye dyrehelseregelverket er ikke ferdigstilt. Derfor er det noe usikkerhet knyttet til kostnadsberegningen. SANTE/7232/2020, som er under arbeid, vil endre forordning (EU) 2019/2035 som høres nå. Kostnadsvirkningene av det nye dyrehelseregelverket vil også avhenge av hvordan Norge kommer til å utnytte det nasjonale handlingsrommet i dyrehelseforordningen eller i forordningene som er på høring nå. Dette krever nærmere utredning og er ikke med i beregningene her.

Kostnadsvirkningene er delt inn i to kategorier:

1. Nye krav med budsjettkonsekvenser for Mattilsynet med behov for finansiering

Forordningene (EU) 2019/2035 og SANTE/7292/2020 fører til endringer med hensyn til hva slags anlegg, transportører og driftsansvarlige som skal godkjennes eller registreres, endringer i kravene til føring av registre over godkjente og registrerte anlegg, transportører og driftsansvarlige og endringer med hensyn til godkjenning av identifikasjonsmerker til dyr. Dette utløser behov for å gjennomgå og oppdatere Mattilsynets skjematjenester og tilsynssystemer. Samlet sett er det ventet av Mattilsynet får en engangskostnad i størrelsesorden 7-12 mill. kr med å gjennomgå og oppdatere disse tjenestene og systemene som følge av det nye dyrehelseregelverket. I tillegg kan Mattilsynets årlige kostnader med å forvalte tjenestene og systemene komme til å øke.

Forordning (EU) 2019/2035 fastsetter delvis strengere vilkår for EØS-godkjenning av visse typer anlegg, spesielt rugerier og fjørfeanlegg. Det kan føre til at driftsansvarlige, som ikke eksporterer til andre EØS-stater og følgelig ikke trenger EØS-godkjenning av anleggene, ikke vil ta kostnadene med oppgraderinger som trengs for å beholde EØS-godkjenningen. Det kan føre til at Mattilsynet får en engangskostnad i størrelsesorden 0,75 – 1,5 mill. kr med å omgjøre tidligere gitte EØS-godkjenninger til nasjonale godkjenninger.

Nye krav om godkjenning av visse landdyranlegg, spesielt dyreinternater som skal sende hunder eller katter til andre EØS-stater, kan føre til at Mattilsynet får en engangskostnad i størrelsesorden

15 000 – 30 000 kr med å behandle av søknader om godkjenning av eksisterende anlegg. I tillegg kan Mattilsynet få en mindre årlig kostnadsøkning med å behandle søknader om godkjenning av framtidige anlegg.

Nye krav om godkjenning av identifikasjonsmerker til visse landdyr (svin, hestedyr, kamelider, hjortedyr, hunder, katter, ildere og fugler av papegøyefamilien) kan føre til at Mattilsynet får en engangskostnad i størrelsesorden 52 500 – 82 500 kr med å behandle søknader om godkjenning av merker som finnes på markedet. I tillegg kan Mattilsynet få en mindre årlig kostnadsøkning med å behandle søknader om nye merker som kommer på markedet i framtida.

Nye muligheter til å kunne fritta fra krav om øremerking, kan føre til at Mattilsynet får en engangskostnad i størrelsesorden 45 000 – 75 000 kr. med å behandle søknader fra personer som driver oppdrett av/holder svin for kulturelle, rekreasjons eller vitenskapelige formål om å få merke dyrene med injiserbare transpondere. I tillegg kan Mattilsynet få en mindre årlig kostnadsøkning med å behandle søknader fra framtidige oppdrettere/dyreholdere.

2. Nye krav med kostnadsvirkninger for andre enn Mattilsynet

Transportører av hunder, katter og ildere mellom Norge og de andre EØS-statene kan få en liten økning i arbeidsbyrden knyttet til å oppfylle nye krav om registrering.

Nye krav om godkjenning av visse landdyranlegg, spesielt dyreinternater som skal sende hunder eller katter til andre EØS-stater, kan føre til at noen få driftsansvarlige må søke om godkjenning av eksisterende anlegg. Gebyrstørrelsen for godkjenning av eksportvirksomheter for levende dyr er i dag på 6390 kr.

Nye eller mer omfattende krav til registerføring kan gi noe økt tidsforbruk for driftsansvarlige for svin, hest, fjørfe, hunder, katter, ildere, sirkus og dyrenumre, registrerte oppsamlingsanlegg, rugerier og driftsansvarlige som driver oppsamling uavhengig av et anlegg.

I henhold til dagens krav er det ikke obligatorisk med elektroniske merking av lam som skal slaktes før de er 12 måneder gamle dersom de ikke skal eksporteres til en EØS-stat eller en tredjestat. Likevel blir de aller fleste lam som fødes i Norge merket med elektroniske øremerker. De elektroniske øremerkene finansieres gjennom en rabatt- og kompensasjonsordning i regi av slakteribransjen. Denne ordningen anses som nyttig fordi den blant annet gjør registreringsarbeidet enklere. Nye og mer omfattende krav fører til at lam som skal slaktes før de er 12 måneder, må merkes elektronisk dersom de sendes på fellesbeite før de slaktes. Det blir fortsatt unntak for lam, som er under 12 måneder gamle, dersom de føres fra anleggene de er født i direkte til slakteriet. Dersom den etablerte rabatt- og kompensasjonsordningen bortfaller, får driftsansvarlige en økt kostnad for elektroniske øremerker til lam på fellesbeite på omtrent 10 kroner/lam. I dag er det rundt 1,7 millioner lam som slaktes etter at de har vært på fellesbeite. Det likevel ikke kommet signaler på at rabatt- og kompensasjonsordningen bortfaller.

Norge har i dag nasjonale bestemmelser som tillater at slaktesvin i visse tilfeller kan tatoveres med den driftsansvarlige sitt leverandørnummer på slakteriet. Trolig gir forordning (EU) 2019/2035 artikkel 53 rom for å videreføre muligheten til å tatovere slaktesvin med leverandørnummer, dersom ordningen forbedres slik at sporbarheten av dyra blir tilstrekkelig. Dersom man går over fra å tatovere slaktesvin med slakterileverandørnummer til å merke dem med konvensjonelle øremerker eller tatovering, som inneholder anleggets registreringsnummer, vil dette gi en viss kostnadsøkning for driftsansvarlige for svin.

Driftsansvarlige for svin kan få en viss økning i arbeidsbyrden som følge av mer omfattende krav om utfylling av transportdokument ved innenlands forflytning av svin.

Driftsansvarlige for kamelider og hjortedyr får økte merkekostnader fordi hvert dyr må merkes med to istedenfor ett øremerke eller med en injiserbar transponder. Den samlede kostnadsøkningen blir på minst kr. 9000,- per år hvis en legger til grunn at det er ca. 2000 dyr som skal merkes hvert år og at et øremerke koster ca. kr. 4,50. Merking med injiserbar transponder vil trolig koste mer fordi det må gjøres av veterinær.

En kan ikke utelukke at merkefabrikantene får økte kostnader med å tilpasse seg nye og mer omfattende bestemmelser om godkjenning av identifikasjonsmerker til landdyr, men kostnadene vil neppe øke i vesentlig grad.

Norsk Hestesenter får en engangskostnad på ca. 170 000 kr med å oppdatere Nasjonalt Hesteregister.

Hørings svar

Hørings svar sendes inn via lenke på Mattilsynets nettside:

https://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrehelse/nytt_dyrehelseregelverk_2021/forslag_til_ny_forskrift_som_utfyller_bestemmelsene_i_dyrehelseforskriften_med_bestemmelser_om_landdyranlegg_og_rugerier_og_sporbarhet_av_landdyr_og_rugeegg_landdyrsporbarhetsforskriften.42207

Alle hørings svar vil bli offentliggjort.

Høringsfrist: 20. april 2021.

Med hilsen

Anne Marie Jahr
Avdelingsdirektør planter og dyr

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*

Vedlegg:

- Forslag til sporbarhetsforskrift for landdyr og rugeegg
- Forordning (EU) 2019/2035
- Forordning (EU) 2020/1625
- SANTE/7292/2020 m/vedlegg
- SANTE/7232/2020
- SANTE/7004/2019 m/vedlegg